

УДК 371.134:004

*Л.Ф. Панченко, д-р пед. наук, доцент
(Луганський національний університет імені Тараса Шевченка)*

ЕЛЕКТРОННЕ ПОРТФОЛІО СТУДЕНТА

Технологія електронного портфоліо допомагає підтримувати мотивацію студента, розвивати активність і пізнавальну самостійність, навички рефлексії, самопізнання, вміння планувати власну діяльність, інформаційну компетентність. В статті запропоновано структуру й зміст електронного портфоліо як результату досягнень студента під час навчання в курсі «Методика використання комп'ютерної техніки у викладанні іноземної мови», описано розроблені методичні матеріали для кожного розділу портфоліо та результати проведеного навчання за цією технологією в умовах інформаційно-освітнього середовища університету.

Ключові слова: вища освіта, електронне портфоліо, викладання іноземних мов.

Останнім часом в сфері освіти загострився інтерес до такої технології як «портфоліо», або портфель студента. Це комплект документів, самостійно виконаних студентом, і в той же час інструмент самооцінки власної пізнавальної діяльності та творчої праці [1; 5]. Технологія електронного портфоліо підсилює мотивацію студента, розвиває його активність та самостійність, вміння планувати власну діяльність, інформаційну компетентність.

Технологія портфоліо широко розповсюджена і є загальноприйнятою на Заході: у Великій Британії, США, Канаді. У Росії сучасний стан та проблеми використання портфоліо науковці активно досліджували в багатьох аспектах, зокрема: Є. Полат і Т. Новикова (загальні питання та аналіз іноземного досвіду), О. Смолянїнова (електронне портфоліо в курсі «Інформаційні технології в освіті»), А. Скорнякова (електронне портфоліо в математичній підготовці студентів педагогічного ВНЗ), О. Шевченко, Н. Остражкова (європейський мовний портфоліо) та ін. Аналіз останніх досліджень та публікацій українських авторів (Ю. Божко, В. Бублик, М. Глибовець, О. Корень, В. Денькович [2; 3], власний досвід роботи у ВНЗ дає можливість констатувати, що у вищій освіті України ця технологія використовується недостатньо, зокрема, у галузі викладання курсів з інформаційних технологій для гуманітарних спеціальностей.

Мета нашого дослідження: розробити структуру й зміст електронного портфоліо як результату досягнень студента під час навчання в курсі «Методика використання комп'ютерної техніки у викладанні іноземної мови», забезпечити кожен розділ портфоліо необхідними методичними матеріалами, провести навчання в курсі за цією технологією в умовах інформаційно-освітнього середовища університету.

У своїх дослідженнях ми вже зверталися до технології е-портфоліо, зокрема під час проведення обчислювальної практики з студентами-хіміками [6]. З урахуванням цілей і задач курсу «Методика використання комп'ютерної техніки у викладанні іноземної мови», а також специфіки спеціальності студентів, а це – майбутні викладачі іноземної мови та фахівці в галузі перекладу, було розроблено таку структуру електронного портфоліо: «Комп'ютерні презентації», «Електронна газета», «Аналіз індивідуального стилю авторів», «Статистичні методи в лінгвістиці», «Інтерактивні навчальні матеріали в середовищі Scratch», «Карта знань», «Додатки». «Карта знань» служить сполучною ланкою, об'єднуючи всі розділи портфоліо. У таблиці 1 представлені розділи (теки) електронного портфоліо та їх короткий зміст.

Розкриємо деякі розділи детальніше.

Розділ «Презентації» призначений для формування вмінь використовувати програми комп'ютерних презентацій у навчальному процесі з метою представлення навчальної інформації, перевірки знань учнів (слайд-тест), створення інтерактивних ігор і анімацій, представлення підтексту та надтексту (презентація з асоціаціями). Наведемо приклад, яким чином використовували презентації майбутні вчителі китайської мови. Як відомо, китайська ієрогліфіка розвинулася з рисункового письма. Знаки такого письма зображують предмети чи натякають на певні значення. Рисункове письмо передає не мову, а зміст. Недолік ієрогліфічної писемності – трудомісткість при навчанні й використанні. Одним із способів полегшення розуміння написання ієрогліфів може бути навчальна презентація. У такій презентації за допомогою флеш-анімації (Microsoft Power Point і Flash MX) показаний процес написання ієрогліфів. При цьому проілюстровані: основні типи рис китайських ієрогліфів; порядок написання ієрогліфа; лігатури; ключі й фонетики. Презентація може використовуватися на лекціях і практичних заняттях у процесі викладання китайської мови в школі та вузі.

Структура та зміст електронного портфоліо з курсу «Методика використання комп'ютерної техніки у викладанні іноземних мов»

Назва розділу	Зміст розділу
Додатки	Додаткові матеріали: тести, малюнки, фотографії, відео, звукові файли, які використовувалися в роботі
Презентації	<i>Презентація</i> (10-20 слайдів), <i>слайд-тест</i> (10 питань з варіантами відповідей) за обраною темою з майбутньої спеціальності, <i>презентація-гра</i> (прихована картинка), <i>презентація з асоціаціями</i> , виконані в Microsoft PowerPoint
Електронна газета	Публікація (електронна газета) за обраною темою в Microsoft Publisher
Статистичні методи в лінгвістичних дослідженнях	Файли Microsoft Excel з вирішеними статистичними завданнями, пояснення до завдань (Microsoft Word), які демонструють застосування статистичних методів у лінгвістиці
Порівняльний аналіз індивідуального стилю авторів	Порівняння авторських стилів двох англомовних письменників (аналізуються по три твори кожного автора за власним вибором) засобами Microsoft Excel
Інтерактивні навчальні матеріали в середовищі Scratch	Створення фрагменту уроку, навчального діалогу, тесту в середовищі Scratch за технологією реміксу
Карта знань курсу	Об'єднання всіх розділів портфоліо в концептуальну карту робіт, виконаних в курсі за допомогою Freemind

Наступних два розділи «*Порівняльний аналіз індивідуального стилю авторів*» та «*Статистичні методи в лінгвістичних дослідженнях*» стосуються використання математичних методів та статистичних можливостей електронних таблиць для обробки даних лінгвістичного дослідження. Це лекції-презентації з аналізу даних і цикл лабораторних робіт з описової статистики, елементів кореляційного аналізу, перевірки гіпотез, а також творчі, дослідницькі завдання в середовищі електронних таблиць Excel.

Роботи з описової статистики навчають студентів використовувати можливості електронних таблиць для розрахунку відносних, процентних, накопичених частот, будувати графіки частотного розподілу стосовно предметної області «мовознавство» (наприклад, частотний розподіл різновидів лексичного значення імені прикметника у фрагменті художнього тексту); обчислювати за допомогою статистичних функцій електронних таблиць показники центру розподілу та показники варіації для завдань статистичного аналізу в мовознавстві (на прикладі отриманих із досвіду даних про середні частоти вживання дієслів, іменників, займенників письменниками IX-XX ст.сн).

Роботи з кореляційного аналізу присвячені побудові діаграм розсіювання, обчисленню коефіцієнтів кореляції як для ознак, що вимірюються метричними шкалами, так і для якісних показників. До цього розділу уфkt;bnm обчислювання коефіцієнтів контингенції та асоціації, призначених для двох ознак, що вимірюються дихотомічними шкалами, обчислювання коефіцієнтів рангової кореляції Спірмена та Кенделла для рангових шкал, коефіцієнт Пірсона-Брава для метричних шкал.

Особлива увага в лабораторних роботах відводиться підбору прикладів, які повинні зацікавити студентів, пробудити в них бажання проводити дослідження.

Розділ «*Технологія створення за допомогою інтерактивних засобів навчальних матеріалів у середовищі Scratch*» спрямований на розвиток творчого потенціалу студентів шляхом створення ними візуальних проектів, серед яких: комікси, інтерактивні ігри, презентації, навчальні програми тощо; усі ці види проектів із успіхом можна застосовувати при викладанні іноземних мов як в школах, так і у вищих навчальних закладах. Інтерфейс середовища реалізований більш ніж 50 мовами, отже, і учень, і викладач можуть обрати для створення проекту ту мову, яка вивчається: англійську, німецьку, іврит, турецьку, китайську, японську. Scratch формує в користу-

вачів так звані навички XXI століття: вільну комунікацію, творче мислення, вміння співробітництва, роботи в команді, системний аналіз, культуру вільного обміну.

Призначення розділу «Карта знань» – об'єднання всіх розділів портфоліо в концептуальну мапу робіт, виконаних у курсі. Цей процес здійснювався за допомогою комп'ютерного засобу мап знань Freemind [9].

Кожен розділ портфоліо був забезпечений розробленими нами методичними матеріалами [7–10]. В умовах інформаційно-освітнього середовища університету доцільно розміщувати їх в локальній мережі університету. Сюди ж можна згодом помістити для презентацій кращі роботи студентів.

Для оцінки портфоліо студента експертом (у його ролі виступає викладач) можна рекомендувати письмово відповісти на такі питання [5]: 1. Опишіть ваше враження від портфоліо. 2. Що вас здивувало в коментарях та звіті студента? 3. Що викликало у вас відчуття гордості? 4) Наскільки самостійно студент створював свій портфель? 5) Що можна зробити, щоб допомогти студенту надалі? Одержані відповіді формують основу для виставлення рейтингових балів з курсу дисципліни.

Після закінчення курсу студентам пропонувалося оцінити рівень своїх умінь та навичок за шкалою: украй низький, низький, середній, достатній, високий, відповідно від 1 до 5 балів за всіма розділами портфоліо до та після вивчення курсу. Зібрані дані було проаналізовано за допомогою статистичного критерію t-Студента та отримано значущі відмінності ($p < 0,05$) між самооцінкою студентів до та після вивчення курсу за всіма компонентами електронного портфоліо курсу.

Найпривабливішими виявилися, на думку студентів, завдання, пов'язані з розробкою інтерактивних матеріалів у середовищі Scratch. Високий інтерес продемонстрували студенти і до завдань, пов'язаних із розробкою презентації і слайд-тесту з предмету і презентації-ігри. З урахуванням побажань студентів ми плануємо надалі розширити зміст курсу, підготувавши відповідне методичне забезпечення портфоліо. Водночас викликає стурбованість недостатній рівень підготовки студентів у галузі застосування статистичних методів у своїй майбутній діяльності, адже статистична культура – одна з головних складових будь-якої науково-дослідної діяльності.

Висновки. Технологія «електронного портфоліо студента» є перспективною технологією проведення занять, яка уможливорює розвиток інформаційної компетентності студентів, акуратності та дисциплінованості, формування навичок самооцінки й оцінки досягнень інших студентів, розвиток мотивації та творчого підходу до навчання.

У результаті дослідження розроблено зміст та структуру електронного портфоліо для курсу «Методика використання комп'ютерної техніки у викладанні іноземних мов», створено методичні матеріали до кожного розділу портфоліо, проведено навчання студентів за цією технологією та проаналізовано його результати.

Подальший розвиток дослідження бачиться у порівняльному аналізі сучасних програмних засобів створення й супроводу електронних портфоліо (ePortfolio, BlackBoard та ін.) та їх використання в навчальному процесі, розширенні методичних матеріалів портфоліо курсу «Методика використання комп'ютерної техніки у викладанні іноземних мов», зокрема, за рахунок блоку «Створення навчальних матеріалів для дистанційного навчання».

Література:

1. Intel® Навчання для майбутнього. – К. : Нора принт, 2005. – 528 с.
2. Божко Ю. Електронні портфоліо: сучасний стан справ та перспективи розвитку / Божко Ю., Бублик В., Глибовець М., Корень О. // Наукові Праці. – 2010. – Вип. 130. – Т.143. – С. 104 – 110.
3. Денькович В. Використання веб-портфоліо в моніторингу якості навчання студентів // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : Зб. наук. праць III Міжнарод. наук.-практ. конф. : Л. : ЛДУ БЖД, 2012. – С. 9 – 15.

4. **Новикова Т. Г.** Портфолио в профильном обучении: анализ зарубежного опыта // Профильная школа. – 2005. – № 3. – С. 45–56.
5. **Новые педагогические и информационные технологии в системе образования.** Под ред. Е. С. Полат. – М. : Изд. центр «Академия», 2001. – 272 с.
6. **Панченко Л. Ф.** Електронне портфолио студента як результат обчислювальної практики / Л. Ф. Панченко, І. В. Левітан // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. – 2008. – № 18. – С. 130–136.
7. **Панченко Л. Ф.** Підготовка майбутніх філологів до використання інформаційних технологій в лінгвістичних дослідженнях / Л. Ф. Панченко // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. – 2009. – № 15 (178). – С. 193–200.
8. **Панченко Л. Ф.** Формирование статистических компетенций студентов университета в условиях информационно-образовательной среды / Л. Ф. Панченко // Образовательная среда сегодня и завтра : материалы VI Всерос. науч.-практ. конф. – М. : Рособразование, 2009. – С. 160–163.
9. **Панченко Л. Ф.** Навчання студентів створенню мап знань за допомогою системи Freemind / Л. Ф. Панченко, Я. М. Димарський, М. В. Разоренова // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. – 2009. – № 23(186). – С. 35–38.
10. **Панченко Л. Ф.** Дидактичні можливості середовища Scratch у викладанні іноземних мов / Л. Ф. Панченко, М. Ю. Панченко // Лінгвістичні проблеми та інноваційні підходи до викладання чужоземних мов у вищих навчальних закладах : матеріали V Міжнарод. наук.-практ. конф. – Л. : ЛДУ БЖД, 2012. – С. 150 – 151.

Л. Ф. Панченко

ЭЛЕКТРОННОЕ ПОРТФОЛИО СТУДЕНТА

Технология электронного портфолио помогает поддерживать мотивацию студента, развивать активность и познавательную самостоятельность, навыки рефлексии, самопознания, умение планировать свою деятельность, информационную компетентность. В статье предложено структуру и содержание электронного портфолио студента как результата достижений в курсе «Методика использования компьютерной техники в преподавании иностранных языков», описаны разработанные методические материалы к каждому разделу портфолио и результаты обучения по этой технологии в условиях информационно-образовательной среды университета.

Ключевые слова: высшее образование, электронное портфолио, преподавание иностранных языков

L.F. Panchenko

STUDENT'S E-PORTFOLIO

Technology of electronic portfolio helps to support student's, to develop activity and cognitive independence, reflection skills, self-knowledge, ability to plan own activity, informative competence. In the article the structure and content of the student's e-portfolio as a result of student's achievement in the course "Methods of computer application in the foreign languages teaching" are proposed. The training materials for each portfolio section and the learning results of e-Portfolio technology application in the educational environment of the university are described.

Keywords: higher education, e-portfolio, foreign language teaching.

